

Ήταν δικός μας

Μετά από αγώνα μερικών μηνών με την αρρώστια του πέθανε προχθές ο Δημήτριος Χατζής. Η είδηση του θανάτου του, αν κρίνω από τον τρόπο που ανακοινώθηκε στον τοπικό τύπο, δεν φαίνεται να συγκίνησε ιδιαίτερα την γενέτειρά του. Και όμως ήταν Γιαννιώτης. Ήταν Γιαννιώτης από καταγωγή, αλλά και ως συγγραφέας. Το καλύτερο βιβλίο του, «Το τέλος της μικρής μας πόλης», αναφέρεται στην πόλη μας. Και το βιβλίο αυτό θεωρήθηκε ένα από τα αξιολογότερα πεζά που γράφτηκαν από μεταπολεμικό συγγραφέα. Βέβαια δεν είναι η μάταιη δόξα αυτού του κόσμου που εμπνέει τους λογοτέχνες όταν γράφουν τα έργα τους. Ούτε η θέση του Χατζή στην ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας εξαρτάται από τις αντιδράσεις της γενέτειράς του απέναντι στη ζωή και το θάνατό του. Αν υπάρχει κάτι θλιβερό σε όλη αυτή την ιστορία είναι η μικρόνοια της πόλης μας που δεν μπόρεσε να δει στο πρόσωπο του Χατζή τον άξιο λογοτέχνη της. Και σήμερα με πλέγμα ενοχής, αλλά και έκδηλη πνευματική ραθυμία, δέχεται το γεγονός του θανάτου του σαν κάτι που συνέβηκε

μακριά της. Μακριά της άραγε, όσο το δικαιολογούν οι χιλιομετρικές αποστάσεις ή όσο η δική της έλλειψη κάθε μέτρων αναλογιών το επιτρέπει; Ποιός κρίνεται αλήθεια; Ο καταξιωμένος ήδη συγγραφέας ή η μισαλλόδοξη εμπάθεια μιας επαρχιακής πόλης; Ο Χατζής κρίθηκε και θα κριθεί εκεί που δικαιωματικά του ανήκει: Στο χώρο της νεοελληνικής πεζογραφίας. Η γενέτειρά του, σχετικά με τη δικαίωσή του ως λογοτέχνη, δεν είχε και δεν έχει τη δυνατότητα ούτε να προσθέσει, ούτε ν' αφαιρέσει. Αλλά η ίδια, απεναντί του, κρίθηκε και θα κρίνεται εσαεί. Ο Χατζής ήταν δικός μας, όσο και ο Χρηστοβασιλης, όσο κι ο Κρουστάλλης, κι όμως αυτό το απλό γεγονός μας διέφυγε. Ας μείνουμε λοιπόν με τ' απωθημένα μας «είναι κι' αυτό μια στάση, νιώθεται». Ετσι, τώρα με το θάνατό του, ας σβήσουμε το όνομά του από το ληξιαρχείο κι απ' τη σκέψη μας: αυτός ο άνθρωπος ποτέ δεν ήταν δικός μας. Δεν τον είδαμε, δεν τον διαβάσαμε, δεν τον συζητήσαμε, δε νιώσαμε υπερηφάνεια για το έργο του. Δεν υπήρξε ποτέ, ούτε θέλουμε να μιλά κανείς γι' αυτόν.

Γ. ΑΡΑΓΗΣ

«ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ», 22/7/1981